

بررسی متن پیش نویس لایحه اصلاح برخی قوانین و مقررات مالیاتی و اثرات اقتصادی آن بر بازارهای مالی

آبان ماه ۹۸

فهرست

➤ مقدمه

➤ مالیات بر عایدی

➤ مالیات بر درآمد اشخاص حقیقی و حقوقی

➤ تحلیل اقتصادی مالیات

➤ تحلیل اقتصاد

مقدمه

فلسفه و اهداف مالیاتی

➤ مالیات قسمتی از درآمد یا دارایی افراد است که به موجب قوانین و به منظور پرداخت مخارج عمومی، اجرای سیاست‌های مالی و حفظ منابع اقتصادی، اجتماعی و سیاسی کشور، به وسیله اهرم‌های اداری و اجرایی دولت وصول می‌شود. گسترش و تنوع فعالیت‌های اقتصادی و همچنین نقش فزاینده دولت‌ها در ایجاد و گسترش خدمات عمومی، تأمین اجتماعی و گسترش تعهدات دولت در عرصه‌های اقتصادی و اجتماعی و تلاش در جهت تحقق رشد اقتصادی و توزیع عادلانه درآمد، پرداخت و دریافت مالیات را به مسأله‌ای مهم و تأثیرگذار تبدیل کرده است.

انواع مالیات

➤ مالیات مستقیم

➤ مالیات بر ثروت

➤ مالیات بر درآمد اجاره

➤ مالیات بر درآمد کشاورزی

➤ مالیات بر درآمد حقوق

➤ مالیات بر درآمد مشاغل

➤ مالیات غیر مستقیم

➤ مالیات بر واردات و صادرات

➤ مالیات بر مصرف و فروش

➤ مالیات بر ارزش افزوده

تغییرات اساسی

- وضع مالیات بر مجموع درآمد
- وضع مالیات بر عایدی
- حذف معافیت مالیات بر صادرات
- حذف معافیت مالیات مناطق آزاد
- حذف معافیت موقوفات و نذورات و نهادهای انقلابی و آستان های مقدس
- حذف معافیت مالیات شرکت های دانش بنیان
- حذف معافیت مالیات بر فعالیت های کشاورزی و فرهنگی و صنایع دستی
- تغییرات مالیات بر اجاره

مالیات پر عایدی

دارایی های مشمول مالیات بر عایدی

- عایدی یا منفعت سرمایه ای، به تمام منافع یا سودی (حقیقی) اطلاق میشود که اشخاص از تصرف یک دارایی در طول زمان بدست می آورند.
- حق واگذاری محل
- سهام، سهم الشرکه و واحدهای صندوق های سرمایه گذاری
- انواع خودرو سواری و باری، موتور سیکلت با حجم ۲۰۰ سی سی به بالا
- طلای مسکوک، طلای شمش، آب شده
- ارز اعم از دیجیتالی و غیر دیجیتالی
- سپرده های بانکی

املاک

- عایدی حاصل از افزایش قیمت مسکن مشمول مالیات گردیده است.
- برای دوره تملک دو سال و کمتر، ۱۰۰ درصد عایدی حاصله
- برای دوره تملک بیش از دو سال تا شش سال هر ساله ۲۰ درصد از ۱۰۰ درصد عایدی حاصله از شمول پرداخت مالیات معاف می شود و از سال ششم به بعد ۲۰ درصد عایدی مشمول مالیات خواهد شد.
- حذف معافیت مالیاتی درآمد اجاره موجران به شرط رعایت الگویی مصرف تا سقف ۳ واحد
- حذف معافیت اجاره تا سقف ۱۵۰ متر در تهران و ۲۰۰ متر در سایر شهرها
- حذف معافیت مالیاتی افراد بدون درآمد از درآمد اجاره

سهام و واحدهای صندوق های سرمایه گذاری بورسی

➤ سود خرید و فروش سهام :

➤ برای دوره تملک یک سال و کمتر، ۱۰۰ درصد عایدی حاصله

➤ برای دوره تملک یک سال تا چهار سال ۲۰ درصد از ۱۰۰ درصد عایدی از شمول مالیات خارج خواهد شد به نحوی که از سال چهارم به بعد ۴۰ درصد عایدی ناشی از دارایی های مذکور مشمول مالیات خواهد شد.

➤ سود نقدی :

➤ پنجاه درصد سود سهام و سهم الشرکه از اشخاص حقوقی برای اشخاص حقیقی

➤ کسر علی الحساب بورسی :

➤ الزام سازمان بورس به ایجاد حساب مالیاتی دائمی عایدی برای اشخاص حقیقی و حقوقی

➤ انتقال ۱۰٪ درآمد عایدی اشخاص به آن حساب

➤ در صورت زیان، کسر از سال های بعد

➤ کسر علی الحساب غیر بورسی :

➤ معادل ۱۰٪ قیمت اسمی

➤ مالیات نقل و انتقال سهام :

➤ ۰.۵٪ مبلغ معامله برای بورسی و ۰.۴٪ قیمت اسمی برای غیر بورسی

خودرو، طلا و انواع ارز خارجی

- الف) انواع خودرو سواری و باری، موتور سیکلت با حجم ۲۰۰ سی سی به بالا
- برای دوره نگهداری کمتر از یک سال و کمتر ۱۰۰ درصد درآمد حاصله مشمول مالیات است
- برای سالهای دوم به بعد ۶۰ درصد مشمول مالیات خواهد شد.
- ب) طلا، مسکوکات و انواع ارز بدون توجه به دوره مالکیت مشمول ۱۰۰ درصد درآمد حاصله

سود سپرده و سایر درآمدهای مشابه

- الف) سود متعلق به حساب های پس انداز، سپرده های مختلف و گواهی های سپرده نزد بانک ها، موسسات مالی و اعتباری، صندوقها و نظایر آنها به شرح زیر:
  - سود متعلق به سرمایه گذاری های کوتاه مدت (کمتر از شش ماه)، شصت درصد سود حاصله؛
  - سود متعلق به سرمایه گذاری های میان مدت (شش ماه تا یک سال)، چهل درصد سود حاصله؛
  - سود متعلق به سرمایه گذاری های بلند مدت (بیشتر از یک سال)، بیست درصد سود حاصله.
- ب) سود سرمایه گذاری نزد سایر اشخاص؛
- ج) سود حاصل از انواع عقود اسلامی

شمولیت مشمول بودن مالیات بر عایدی

دارایی هایی که خرید یا تحصیل آنها بعد از تاریخ لازم الاجرا بودن این قانون باشد ➤

مالیات بر درآمد اشخاص حقیقی و حقوقی

تغییرات معافیت های مالیاتی برای شرکت های پذیرفته شده در بورس و غیر بورسی

- حذف معافیت صادرات و مشمول شدن ۵۰ درصد سود صادرات
- کاهش مالیات بر درآمد اشخاص حقوقی خصوصی از ۲۵ درصد به ۱۸ درصد
- وضع مالیات ۳۰٪ برای شرکت های دولتی و عمومی و بنیادها و نهادهای عمومی
- حذف معافیت ۲۵٪ مالیات تعاونی ها
- حذف معافیت های حضور در بورس
- حذف معافیت مالیاتی درآمد ناشی از کالاهای عرضه شده در بورس کالا
- حذف معافیت مالیاتی شرکت های پذیرفته شده در بورس ها
- حذف معافیت مالیاتی ناشی از سهام شناور شرکت های پذیرفته در بورس ها
- فرار مالیاتی یا درآمد کتمان شده مشمول مالیات ۴۵٪ است.

مالیات معاملات با اشخاص وابسته

چنانچه احراز شود مبلغ درآمد یا فروش ابراز شده طبق اسناد و مدارک ارائه شده در معامله فی ما بین شرکت های گروه یا وابسته از ارزش منصفانه کالا یا خدمات:

الف) کمتر بوده و این امر منجر به انتقال سود شده است، در این صورت مابه التفاوت آن، به درآمد یا فروش ابرازی فروشنده اضافه می شود.

ب) بیشتر بوده و این امر موجب انتقال سود شده است، در این صورت مابه التفاوت آن، از هزینه ها و بهای تمام شده خریدار کسر می شود.

حذف معافیت های

- حذف معافیت شرکت های تولیدکننده محصولات کشاورزی و دامپروری و مشابه
- مشمول نمودن اشخاص حقیقی تولیدکننده محصولات کشاورزی و دامپروری و مشابه
- حذف معافیت فعالیت های فرهنگی ، مطبوعاتی و انتشاراتی
- حذف معافیت فعالیت های ورزشی و آموزشی
- حذف معافیت فعالیت صنایع دستی و فرشباف

حذف معافیت شرکت های دانش بنیان

➤ بخشودگی هشتاد درصد از مالیات بر درآمد حاصل از فعالیت های دانش بنیان

➤ در قانون قبلی از معافیت صد درصدی برخوردار بودند.

حذف معافیت مالیاتی مناطق آزاد

- درآمد کلیه اشخاص حقیقی و حقوقی که در مناطق آزاد تجاری-صنعتی به انواع فعالیتهای اقتصادی اشتغال دارند بابت فعالیت در منطقه، مشمول کلیه مشوقها و معافیتهای مالیاتی سرزمین اصلی می باشد
- پنجاه درصد مالیات بر درآمد ابرازی اشخاص حقیقی و حقوقی بابت فعالیت در منطقه، بخشوده می شود
- در قانون قبلی درآمد مربوط به هر نوع فعالیت اقتصادی در منطقه آزاد از تاریخ بهره برداری مندرج در مجوز به مدت پانزده سال از پرداخت مالیات بر درآمد و دارایی موضوع قانون مالیاتهای مستقیم معاف بودند و بعد از آن در صورت تایید هیات دولت همچنان معاف بودند.

حذف معافیت در آمد ناشی از تامین مالی

حذف معافیت مالیاتی در آمد اشخاص از محل تامین مالی پروژه ها و سرمایه در گردش بنگاه های اقتصادی تا سقف سود اوراق مشارکت

شمولیت مراودات مالی با اعضای خانواده

- معافیت وجوه دریافتی افراد تحت تکفل از سرپرست خانوار و بالعکس و پدر، مادر، برادر، خواهر، فرزند، نوه و اجداد به استثنای موارد مشمول مقررات فصل مالیات بر درآمد حقوق حداکثر تا دو برابر معافیت پایه
- معافیت دریافتی های نقدی و غیرنقدی بابت عیدی و هدایای تولد و موارد مشابه به استثنای موارد مشمول مقررات فصل مالیات بر درآمد حقوق تا حداکثر سی درصد معافیت پایه

معافیت مالیاتی اشخاص حقیقی

➤ جمع درآمد مشمول مالیات اشخاص حقیقی موضوع قانون مالیات بر درآمد بابت منابع مختلف درآمدی پس از کسر معافیتها و کسورات قانونی موضوع این فصل، به استثنای مواردی که طبق مقررات مربوط دارای نرخ جداگانه یا مشمول نرخ صفر است به نرخ های زیر مشمول مالیات می باشد:

- تا ۲۰ برابر معافیت پایه با نرخ ۱۵٪
- نسبت به مازاد ۲۰ برابر معافیت پایه تا ۴۰ برابر آن با نرخ ۲۰٪
- نسبت به مازاد ۴۰ برابر معافیت پایه تا ۸۰ برابر آن با نرخ ۲۵٪
- نسبت به مازاد ۸۰ برابر معافیت پایه با نرخ ۳۰٪

➤ در قانون قبلی درآمد مشمول تا سقف ۵۰۰ میلیون ریال ۱۵٪، مازاد بر ۵۰۰ میلیون ریال تا ۱ میلیارد ریال ۲۰٪ و مازاد بر ۱ میلیارد ریال ۲۵٪ مالیات تعلق می گرفت

الزام اشخاص همه اشخاص حقیقی به اظهارنامه مالیاتی

➤ کلیه اشخاص حقیقی مکلف اند اظهارنامه مالیاتی هر سال شمسی خود را طبق نمونه ای که به وسیله سازمان امور مالیاتی کشور تهیه خواهد شد تنظیم و تا آخر خردادماه سال بعد به اداره امور مالیاتی ذیربط تسلیم و مالیات متعلق را به نرخ این قانون پرداخت نمایند.

➤ سازمان امور مالیاتی کشور مکلف است برای هر یک از اشخاص حقیقی ایرانی اعم از مقیم و غیرمقیم و غیرایرانی مقیم یک پرونده الکترونیکی مالیاتی دائم حاوی کلیه اطلاعات هویتی، عملکردی و دارایی و یک حساب مالیاتی برای آنها ایجاد کند

تحليل اقتصادى ماليات

منابع بالقوه درآمدهای دولتی

- طبق برآوردهای غیر رسمی بیش از ۲۵ درصد از تولید ناخالص ملی ایران (۱۰۰ میلیون دلار) توسط نهادهای عمومی و غیر دولتی می باشد.
- طبق آمارها تعداد واحدهای مسکونی کشور بیش از ۲۵ میلیون واحد می باشد و متوسط متراژ املاک در کشور ۸۰ متر می باشد.
- مجموع سپرده های بانکی چیزی بالغ بر ۲۰۰۰ هزار میلیارد تومان می باشد
- حجم طلای در دست مردم ایران حدود ۱۰۰ تن می باشد
- دلار در دست مردم حدود ۳۰ میلیارد می باشد.
- ارزش صادرات غیر نفتی کشور چیزی حدود ۴۰ میلیارد دلار می باشد.
- ارزش بازار سرمایه حدود ۱۵۰۰ میلیارد تومان می باشد
- حدود ۲۰ میلیون خودرو در کشور وجود دارد
- حدود ۴۰ میلیارد دلار در آمد بخش کشاورزی می باشد

درآمد احتمالی دولت از محل اجرای این قانون (ارقام به میلیارد تومان)

بخش	ارزش بخش	حجم معامله یا ضریب	حاشیه سود (بازدهی)	درآمد مشمول مالیات	ضریب مالیات	درآمد دولت
املاک	۴,۰۰۰,۰۰۰	۳%	۲۰%	۲۴,۰۰۰	۱۰%	۲,۴۰۰
سهام	۱,۵۰۰,۰۰۰	۱۰%	۲۰%	۳۰,۰۰۰	۱۰%	۳,۰۰۰
انواع خودرو	۵۰۰,۰۰۰	۵%	۲۰%	۵,۰۰۰	۱۰%	۵۰۰
طلا	۴۷,۰۰۰	۵%	۲۰%	۴۷۰	۱۰%	۴۷
ارز	۳۰۰,۰۰۰	۵%	۲۰%	۳,۰۰۰	۱۰%	۳۰۰
سپرده	۱۶۰,۰۰۰	۱۰۰%	۲۰%	۳۲,۰۰۰	۱۰%	۳,۲۰۰
نهادهای و بنیادها	۱,۰۰۰,۰۰۰	۱۰۰%	۱۰%	۱۰۰,۰۰۰	۱۰%	۱۰,۰۰۰
صادرات غیر نفتی	۳۰۰,۰۰۰	۱۰۰%	۲۰%	۶۰,۰۰۰	۱۰%	۶,۰۰۰
کشاورزی	۴۰۰,۰۰۰	۱۰%	۲۰%	۸,۰۰۰	۱۰%	۸۰۰
جمع	-	-	-	-	-	۲۷,۲۴۷

ایرادات اساسی

➤ با توجه به اینکه کشور ایران از تورم دو رقمی ساختاری در چند دهه اخیر رنج می برد و مساله تورم مربوط به سیاست پولی و مالی دولت است. ایران همواره جز ده کشور با تورم بالا در جهان است. موضوع تورم بالا در تمام کشورها تحقیقا مرتفع گردیده است.

➤ عدم لحاظ تورم در بازدهی

➤ عدم توجه به اینکه ارز و طلا دارایی و سپر کاهش ارزش پول است.

➤ سیاست گذاری نادرست در جهت دهی منابع به سمت بازارهای مولد اقتصادی

➤ عدم حمایت از ساخت مسکن در مقایسه با تیول داری مسکن

آثار اقتصادی مالیات بر عایدی سرمایه

- اثر مالیات بر عایدی سرمایه بر رشد اقتصادی: مالیات بر عایدی سرمایه با تغییر رفتار سرمایه گذاری و پس انداز افراد، بر رشد اقتصادی تاثیر می گذارد
- اثر مالیات بر عایدی سرمایه بر توزیع درآمد: با عنایت به پایین بودن میل نهایی به مصرف ثروتمندان، چنانچه مالیات بر عایدی سرمایه با نرخهای تصاعدی اعمال شود، می تواند توزیع درآمد را به نفع خانوارهای کم درآمد تغییر دهد.
- اثر مالیات بر عایدی سرمایه بر تصمیمات سرمایه گذاری: مالیات بر عایدی سرمایه، تصمیمات سرمایه گذاری افراد و بنگاهها را تحت یک سری شرایط، متاثر میسازد. تصمیمات سرمایه گذاری زمانی تحریف میشود که نرخ مؤثر مالیاتی سرمایه گذاری در انواع مختلف پس اندازها، یکسان نباشد. میزان این تحریف به تفاوت بین نرخهای مالیات بر عایدی سرمایه، مالیات بر سود توزیع شده و مالیات بر درآمد شرکتهای بستگی دارد.
- اثر مالیات بر عایدی سرمایه بر ترکیب دارایی خانوارها: بازدهی خالص عایدی سرمایه، بعد از وضع مالیات به مدت زمان نگهداری دارایی بستگی دارد.
- تخصیص مجدد سرمایه و اثر قفل شدن داراییها: یکی از اثرات اقتصادی مالیات بر عایدی سرمایه بر مبنای تحقیقی (تحقق عایدی) ایجاد انگیزه برای نگهداری داراییهای موجود و یا به تعبیر دیگر به تعویق انداختن فروش یا واگذاری داراییهای موجود است که به آن اصطلاحاً اثر قفل شدن داراییها گفته میشود.

نحوه تعیین نرخ مالیات بر عایدی

➤ اهمیت بالای نحوه تعیین نرخ مالیاتی به منظور تحقق اهداف مالیاتی دولت از جمله بازتوزیع ثروت، هدایت سرمایه به بخش های مولد و مورد نظر، جلوگیری از سوداگری و سفته بازی در دارایی هایی که با محدودیت عرضه مواجهند (مانند املاک و مستغلات)

➤ لزوم اعمال نرخ های تصاعدی به منظور دستیابی به اهداف بازتوزیعی و عدالتی

➤ لزوم اعمال نرخ های ترجیحی به منظور هدایت نقدینگی به بخش های مورد نظر

➤ لزوم اعمال نرخ های متفاوت مالیاتی کوتاه مدت و بلندمدت در دارایی هایی با کشش عرضه کم

انواع روش های اعمال مالیات بر عایدی

➤ سیستم تعهدی مالیات بر عایدی سرمایه

➤ مالیات بر عایدی سرمایه بر مبنای تحقق عایدی (سیستم مورد استفاده در لایحه پیشنهادی)

➤ روش ترکیبی

معایب و مزایای سیستم نقدی

مزایای عمده مالیات ستانی به شیوه تحقق

- عدم وجود مشکل نقدینگی برای مؤدی و امکان پرداخت بدهی مالیاتی توسط وی
- عدم نیاز به ارزشگذاری دارایی به دلیل وجود قیمت فروش برای تعیین عایدی یا زیان
- سادگی این مفهوم برای مؤدیان در قیاس با روش تعهدی
- نوسانات اندک در آمدی برای دولت در این شیوه نسبت به روش تعهدی

معایب عمده مالیات ستانی به شیوه تحقق

- ایجاد انگیزه برای به تعویق انداختن فروش داراییهایی که ارزش آنها در حال افزایش است (قفل شدن دارایی) و جلو انداختن فروش دارایی هایی که ارزش آنها در حال تقلیل است
- پیچیدگی مرتبط با تعویق مالیات بر عواید سرمایه ای
- ابراز زیان سرمایه ای برای عدم پرداخت مالیات سایر درآمدهای معمول

راهکارهای جایگزین برای دولت

- اصلاح قیمت حامل های انرژی
- عملیات بازار باز توسط بانک مرکزی
- کاهش هزینه های عمومی دولت
- بهبود روابط خارجی و افزایش درآمدهای نفتی
- واگذاری شرکت های دولتی از طریق بورس

تحليل اقتصاد

وضعیت فعلی اقتصاد ایران

- همانطور که می دانیم اقتصاد ایران در حال حاضر در رکود تورمی به سر می برد
- رکود تورمی در اقتصاد پدیده ی نادری است و به وجود همزمان رکود و تورم در اقتصاد می باشد و علت آن تکانه های درآمد نفتی، بهره وری پایین نیروی کار و سیاست های مصلحت اندیشانه پولی و مالی می باشد هر چند که مکاتب فکری علت متفاوتی برای آن در نظر می گیرند.
- اجماعی بین اقتصاددانان وجود ندارد که در شرایط رکود تورمی دولت ها باید چه سیاست هایی را به کار گیرند. این دشواری و عدم توافق به این دلیل است که واکنش عادی دولت ها به اجزای رکود تورمی یعنی تورم و رکود متفاوت است.
- پولگرایان، اتریشی ها و نئوکلاسیک ها راهکار خروج از رکود تورمی را عدم سیاست پولی انبساطی و مقررات زدایی به همراه اصلاح قیمت های نسبی می دانند. با توجه به اینکه سیاست مالیات بر عایدی یک سیاست مالی انقباضی و ایجاد کننده مقررات جدید است با توصیه های جریانات غالب اقتصادی منافات دارد.

وضعیت بازارها قبل و بعد از اعمال سیاست مالیاتی جدید

- در صورت معافیت دارایی های خریداری شده قبل از اعمال این قانون از مالیات شاهد افزایش تقاضا در دارایی هایی از قبیل مسکن، ارز و طلای (غیر قابل رهگیری) و سایر اقلام دارایی که امکان ارزش گذاری آنی آنها وجود ندارد افزایش خواهد یافت
- در صورت معافیت مسکن، خودرو و سایر دارایی های اصلی از این قانون، شاهد افزایش قابل توجه معاملات در این حوزه به دلایلی اعم از تقاضای مصرفی مسکن و خودرو از افراد فاقد این دارایی ها به منظور اجتناب از شمولیت مالیاتی سایر دارایی ها، معاملات صوری بین اعضای خانواده به منظور بهره مندی حداکثری از این معافیت مالیاتی و بهبود کیفیت دارایی های مورد اشاره به منظور بهره مندی از این معافیت
- بعد از اجرای این قانون و در صورت عدم تغییر نرخ های مالیاتی به دلیل تطبیق انتظارات عوامل اقتصادی با شرایط جدید بازارها به تعادل خواهند رسید و شاهد افت معاملات به دلیل کاهش درآمد محقق شده (در صورت استفاده دولت از روش تحقیق) خواهیم بود.
- در صورت اجرای این طرح به دلیل کاهش بازدهی فعالیت های اقتصادی شاهد خروج سرمایه از کشور و باتبع کاهش سرمایه گذاری خواهیم بود.